

Kompetencijomis grindžiamo ugdymo turinio rengimas

2020 m. birželio 1 d.

Dr Phil Lambert PSM

phillambertconsulting@gmail.com

@DrPhilLambert

Dr Phil Lambert PSM

Phil Lambert Consulting

■ Kompetencijomis grindžiamo ugdymo turinio rengimas

■ Terminologija

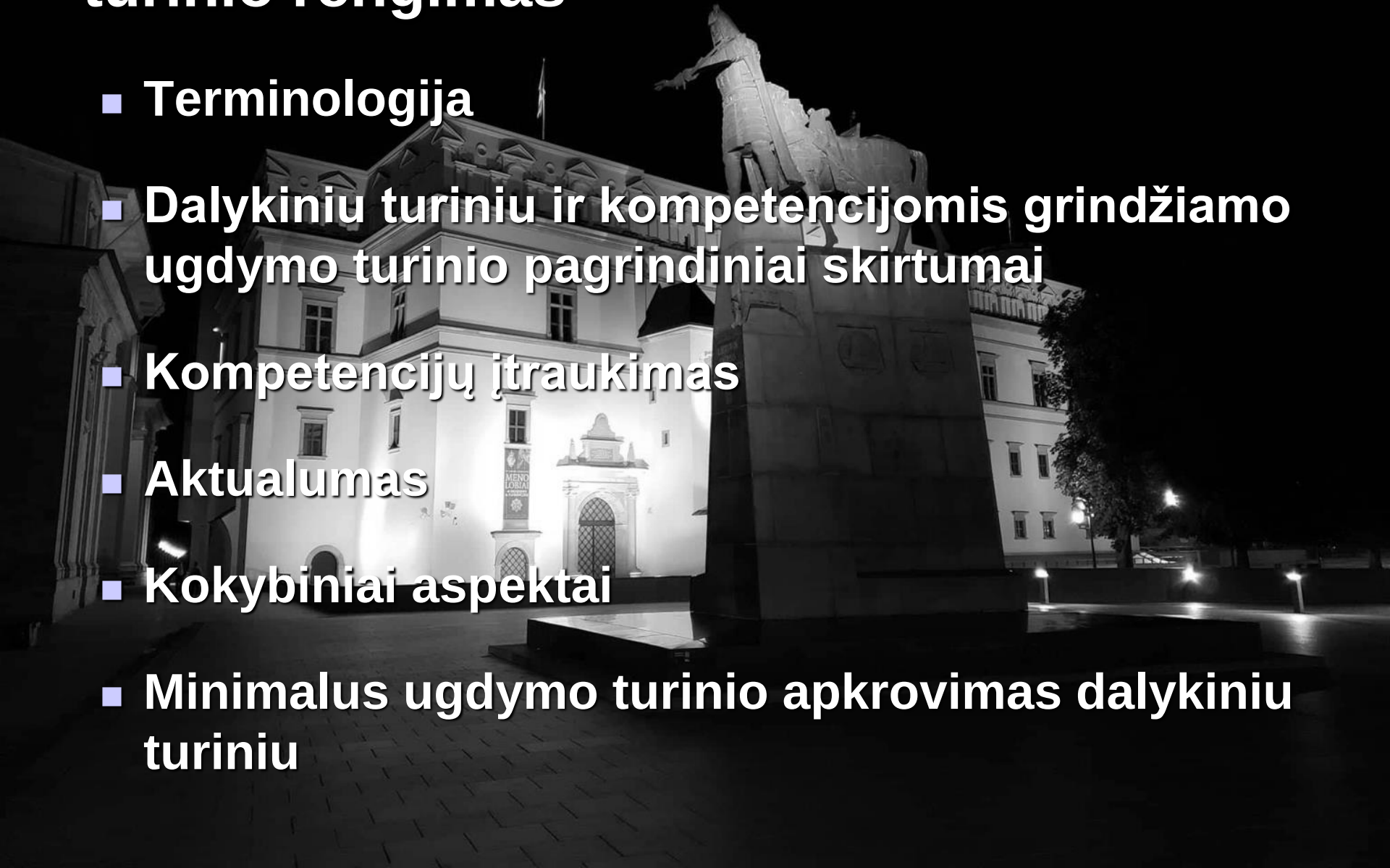
■ Dalykiniu turiniu ir kompetencijomis grindžiamo ugdymo turinio pagrindiniai skirtumai

■ Kompetencijų įtraukimas

■ Aktualumas

■ Kokybiniai aspektai

■ Minimalus ugdymo turinio apkrovimas dalykiniu turiniu

Terminologija

DALYKINIS TURINYS

- Įvairūs apibrėžimai:
 - Žinios (vien tik)... gebėjimai galimai išdėstyti kitur
 - **Visa tai, ko reikia mokytis (žinios, gebėjimai, vertybės ir požiūriai)**
 - **Dalyko turinys**

KOMPETENCIJA

- **Gebėjimas pritaikyti tai, ko išmokta**
- **Žinių, gebėjimų ir požiūrio taikymas įvairiuose kontekstuose**
- **Tarpdalykinės ... apima dvi ar daugiau dalyko sričių**

Grindžiamas kompetencijomis *prieš* grindžiamą dalyko turiniu Esminiai skirtumai

Į dalyko turinį orientuotas ugdymo turinys:

- **Tai, ko mokiniai mokysis**
- **Paprastai grindžiamas žiniomis/sampratomis/faktais, o gebėjimai, vertybės ir požiūris apibrėžiami kur nors kitur**
- **Daroma prielaida, kad mokytojai žino, kaip ugdyti mokinių gebėjimus**
- **Paprastai mokiniams tenka pasyvus vaidmuo**

Kompetencijomis grindžiamas ugdymo turinys

- **Tai, kaip mokiniai mokysis ir taikys tai, ko išmoko**
- **Grindžiamas raidos principu (pažanga)**
- **Įtraukiamas į dalykinį turinį, o ne atskiriamas nuo jo**

Grindžiamas kompetencijomis *prieš* grindžiamą dalyko turiniu

Kompetencijų įtraukimas: 1 žingsnis

- a) Kompetencijų įvardijimas (kas jas sudaro)
- b) Nustatoma pažanga įgyjant kiekvieną iš kompetencijų pagal numatytą struktūrą (pagal **klasę ar klases**; amžių; etapą; lygį)
- c) Nustatomos dalykinės sritys/mokymosi sritys; pateikiamas bendro pobūdžio aprašas (tikslas ir esminės žinios/sampratos, gebėjimai, vertybės ir požiūriai)
- d) Bendrais bruožais pagal sutartą struktūrą (pagal **klasę**; amžių; etapą; lygį) nustatoma kiekvienos dalykinės srities/mokymosi srities aprėptis ir seka
- e) Kompetencijos parenkamos pagal dalyko sritį/mokymosi sritį siekiant nustatyti tikslinį lygį (t.y. aukštas, vidutinis, žemas)

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 2 žingsnis

Visoms rengėjų komandoms:

- **Nuo pat pradžių pasitelkite į aukštą tikslą orientuotą progresinę kompetencijų sąrangą, kad pamatytumėte, kaip konkreti kompetencija palaipsniui įgyjama.**
- **Dalykinio turinio elementus parinkite atsižvelgdami į tai:**
 - **Kokių gebėjimų tikimasi iš mokinių (pradėkite tokiais veiksmažodžiais kaip, pvz. parenka, analizuoja, kuria)**
 - **Koks kontekstas (kokia tema, samprata) – kokia mokymosi sritis; laipsnis (pvz., paprasta; sudėtinga)**
 - **Kaip mokiniai turėtų parodyti tai, ko išmoko (pvz. pristatydami, parengdami ataskaitą, atlikdami)**

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (1 pvz.):

■ **Kompetencijos :**

- **Pažinimo – tyrimo procedūros**
- **Komunikacijos – suprasti ir pateikti informaciją**

■ **Dalykinis turinys: Gamtamoksliai (biologija) – gyvūnų klasifikacija**

Iš įvairių šaltinių parenka informacijos apie gyvūnus ir nustato pagrindinius gyvūnų klases skiriančius bruožus (*bestuburiai, žinduoliai, paukščiai, žuvys, ropliai, amfibijos*)

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (1 pvz.):

■ **Kompetencijos :**

- **Pažinimo – tyrimo procedūros**
- **Komunikacijos – suprasti ir pateikti informaciją**

■ **Dalykinis turinys: Gamtamoksliai (biologija) – gyvūnų klasifikacija**

Iš įvairių šaltinių parenka informacijos apie gyvūnus ir nustato pagrindinius gyvūnų klases skiriančius bruožus

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (1 pvz.):

■ **Kompetencijos :**

- **Pažinimas – tyrimo procedūros**
- **Komunikacija – suprasti ir pateikti informaciją**

■ **Dalykinis turinys: Gamtamoksliai (biologija) – gyvūnų klasifikacija**

Iš įvairių šaltinių parenka informacijos apie gyvūnus ir nustato pagrindinius gyvūnų klases skiriančius bruožus

Iš įvairių šaltinių parenka informacijos apie **gyvūnus ir nustato pagrindinius **gyvūnų klases skiriančius** bruožus**

Grindžiamas kompetencijomis *prieš* grindžiamą dalyko turiniu

Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Galbūt jums kyla klausimas, kam tai daryti, jei mokytojas gali tiesiog pasakyti mokiniams atsakymą arba, kitaip tariant, mokiniai klausosi ir įsimena faktus

Gyvūnų klasifikacija (bestuburiai, žinduoliai, paukščiai, žuvys, ropliai, amfibijos)

Gebėjimai išsiugdomi:

- ieškant informacijos
- parenkant tinkamus informacijos šaltinius (atmetant netinkamus)
- rūšiuojant ir nustatant esminę informaciją
- keliant hipotezes ir darant išvadas
- renkantis tinkamą formą ir stilių rezultatams pristatyti
- klasifikuojant žinias apie gyvūnus (bendrąsias ir specialiąsias)

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (2 pvz.)

■ **Kompetencijos:**

➤ **Komunikacijos – tekstų rengimas**

■ **Dalykinis turinys: lietuvių (kalba) – pasakojimas**

■ **3-4 klasės**

Parengia išplėstinį pasakojimo tekstą ir žinoma, ir nežinoma tema naudodamasis įvairiais informacijos kanalais (*rašytiniu, šnekamuoju, vaizdiniu*), priemonėmis (*rašikliu ir popieriumi; klaviatūra; kalbėdamas/pasakodamas*) ir tekstiniais sprendiniais (*paveikslėliais, diagramomis; antraštėmis ir paantraštėmis; išraiškos priemonėmis, pabrėždamas, pasitelkdamas vaidybą; veido išraišką ir t.t.*)

**Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu**
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (2 pvz.)

■ **Kompetencijos:**

➤ **Komunikacijos – tekstų rengimas**

■ **Dalykinis turinys: lietuvių (kalba) – pasakojimas**

■ **3-4 klasės**

Parengia išplėstinį pasakojimo tekstą ir žinoma, ir nežinoma tema, naudodamasis įvairiais informacijos kanalais, priemonėmis ir tekstiniais sprendiniais

Grindžiamas kompetencijomis *prieš*
grindžiamą dalyko turiniu
Kompetencijų įtraukimas: 3 žingsnis

Rengiame dalykinio turinio metmenis (2 pvz.)

■ Kompetencijos:

➤ Komunikacijos – tekstų rengimas

■ Dalykinis turinys: lietuvių (kalba) – pasakojimas

■ 3-4 klasės

Parengia išplėstinį pasakojimo tekstą ir žinoma, ir nežinoma tema, naudodamasis įvairiais informacijos kanalais, priemonėmis ir tekstiniais sprendiniais

Parengia **išplėstinį pasakojimo tekstą** ir žinoma, ir nežinoma tema, naudodamasis įvairiais informacijos kanalais, priemonėmis ir **tekstiniais sprendiniais**

Aktualumas

„Natūrali buveinė“

- **Komunikācijas (kalbos; matematika; visiems dalykams būdinga sutartinė kalba, terminologija ir tekstai)**
- **Pažinimo (visos dalykinės sritys)**
- **Socialinė ir emocinė (humanitariniai mokslai; kūno kultūra/sveikata; kalbos)**
- **Pilietinė (humanitariniai mokslai)**
- **Kūrybiškumo (menai; kalbos)**
- **Kultūrinė (humanitariniai mokslai; menai; kalbos)**

Kompetencijomis grindžiamo ugdymo turinio kokybinės ypatybės

- Aišku, ką mokiniai turi daryti, kad parodytų supratimą (žinias) ir gebėjimus... Venkite žodžių „supranta.... (vietoj to vartokite žodžius, kurie suteiks mokytojui informacijos apie tai, kaip mokiniai turėtų parodyti, kad supranta)
- Aiškiai nusako, kaip mokiniai turi būti vertinami (t.y. vertinamas pristatymas; produktas; pasirodymas; žodinis ar rašytinis atsakymas)
- Grindžiamas raidos principu – augantis kompetencijos lygis (t.y. nuo žinomo prie nežinomo; nuo paprasto prie sudėtingo ar išplėstinio; nuo konkretaus prie abstraktaus)
- Turinio dalykai pateikiami glaustai – venkite perkrauti (t.y. ir.... taip pat... be to.... ir dar...
- Aišku, apie ką mokiniai mokosi, ką jie geba daryti ir kokių kompetencijos lygiu

Minimalus ugdymo turinio apkrovimas dalykiniu turiniu

- Užtikrinkite dermę su vizija ir platesniais tikslais
- Peržiūrėkite visą siūlomą turinį, tradicinį ir naują – pagrindimas *prieš* viziją ir plačius tikslus... privalo mokėti *prieš* būtų gerai, kad mokėtų
- Pasitikrinkite, ką reikėtų įtraukti (dėl politikos)
- Apsispręskite, ką įtraukti, o į ką pateikti nuorodą, pvz.
 -įskaitant xxxx
 -, pavyzdžiui, xxxxx ar....(kaip antai xxxxx)
- Mažiau yra daugiau – žinokite, ko atsisakėte, ir kodėl
- Patikrinkite, ar nėra persidengimų tarp dalykinių sričių, ir atradę juos pašalinkite

Klausimai / komentarai / neaiškumai